

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/240732,83-rocznica-powstania-w-getcie-warszawskim.html>
20.04.2026, 11:18

[Następny](#)

[Powrót](#)

83. rocznica powstania w getcie warszawskim

19 kwietnia 2026 roku w Warszawie zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr Mateusz Szpytma wziął udział w uroczystościach w 83. rocznicę powstania w getcie warszawskim.

19.04.2026

[Getto warszawskie II Wojna Światowa](#)

Główne uroczystości odbyły się przed Pomnikiem Bohaterów Getta i rozpoczęły się w samo południe wyciem syren na znak pamięci o uczestnikach powstania. Pod monumentem zebrali się przedstawiciele organizacji żydowskich, kombatanów i Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata. W uroczystości wziął udział Prezydent RP Karol Nawrocki, przedstawiciele Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Senatu, Sejmu oraz mieszkańcy Warszawy.

Naczelny Rabin Polski Michael Schudrich odmówił modlitwę, a kulminacyjnym momentem było złożenie wieńców i oddanie hołdu poległym bohaterom powstania.

Uroczystości zakończył Marsz Pamięci Powstańców.

Organizatorem uroczystości było Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce.

* * *

19 kwietnia 1943 r. bojownicy z Żydowskiej Organizacji Bojowej (ŻOB) i Żydowskiego Związku Wojskowego (ŻZW) stawili zbrojny opór oddziałom niemieckim, które likwidowały getto. Był to ostatni akt tragedii warszawskich Żydów, masowo wywożonych na śmierć do Treblinki. Powstanie trwało niespełna miesiąc, a jego tragicznym epilogiem było wysadzenie 16 maja 1943 r. przez Niemców Wielkiej Synagogi na Tłomackiem. To właśnie wtedy dowodzący akcją tłumienia powstania generał SS Jürgen Stroop - autor raportu dokumentującego przebieg walk w getcie, który jest w zasobach IPN - mógł obwieścić, że „żydowska dzielnica w Warszawie już nie istnieje”.

* * *

Wojciech Kujawa: Powstanie w getcie warszawskim

19 kwietnia 1943 r. ludność żydowska, stłoczona w warszawskim getcie, podjęła rozpaczliwą walkę zbrojną z przeważającymi siłami niemieckimi. Powstańcy zdawali sobie sprawę, że nie mają szans na zwycięstwo, chcieli jednak umrzeć godnie, z bronią w ręku, a jednocześnie zadać wrogowi jak najwięcej strat.

Po zakończeniu kampanii polskiej 1939 r. Niemcy objęli przebywających na zajętych terytoriach Żydów restrykcyjnym ustawodawstwem, m.in. wprowadzono zakaz uboju rytualnego i przymus pracy (jednocześnie w niektórych zawodach wprowadzono ograniczenia, np. wśród lekarzy) oraz zamknięto synagogi. Od grudnia tego roku ludność żydowska w Generalnym Gubernatorstwie musiała nosić na prawym przedramieniu opaskę z gwiazdą Dawida. Rozpoczęto również przesiedlenia Żydów z ziem wcielonych do Rzeszy do GG.

Zagłada i opór

„Podczas największych mrozów nadchodziły do Warszawy transporty Żydów wysiedlanych z zachodniej części Polski. Do miasta udawało się dotrzeć tylko części z nich. W miejscach zamieszkania załadowano ich do służących do transportu bydła wagonów, które plombowano, a zamkniętych w ten sposób ludzi wieziono bez jedzenia, wody i ogrzewania często przez wiele dni. Gdy transporty przyjeżdżały do celu, rzadko kiedy więcej niż połowa ludzi pozostawała jeszcze przy życiu, a jeśli już, to z potwornymi odmrożeniami. Pozostali, martwi, sztywni z zimna, stali stłoczeni między żywymi i przewracali się na ziemię, gdy otwierano klapy wagonów”

- wspominał Władysław Szpilman.

W tym samym czasie Niemcy rozpoczęli także tworzenie żydowskich dzielnic mieszkaniowych, jak je oficjalnie nazywano, czyli gett. Pierwsze powstało już w październiku 1939 r. w Piotrkowie Trybunalskim. W Warszawie getto utworzono w 1940 r. w tzw. dzielnicy północnej (obecnie Muranów). W kwietniu tego roku rozpoczęto wznoszenie murów wokół planowanej dzielnicy żydowskiej. 2 października szef dystryktu warszawskiego GG Ludwig Fischer wydał decyzję, w której wyznaczył jej obszar, a 16 listopada nastąpiło jej całkowite zamknięcie. Za murami znalazło się około 400 tys. osób, a w następnym roku ich liczba wzrosła do 450 tys. Za opuszczenie getta groziła kara śmierci, podobnie za pomoc Żydom po tzw. aryjskiej stronie.

22 lipca 1942 r. Niemcy przystąpili do tzw. Wielkiej Akcji, czyli deportacji ludności getta do obozu zagłady w Treblince. Do września wywieziono około 300 tys. osób. W warszawskim getcie pozostało kilkadziesiąt tysięcy osób, głównie młodych, pozbawionych rodzin, zatrudnionych w niemieckich zakładach i warsztatach.

Jeszcze podczas Wielkiej Akcji działacze żydowscy utworzyli Żydowską Organizację Bojową, na czele której stanął Mordechaj Anielewicz. Inną konspiracyjną organizacją żydowską w stołecznym getcie był Żydowski Związek Wojskowy.

18 stycznia 1943 r. Niemcy zaczęli realizację kolejnej akcji wysiedleńczej. Tym razem jednak zbrojnie przeciwstawili się im członkowie podziemnych organizacji, a ludność cywilna zastosowała bierny opór i w różnych kryjówkach szukała schronienia przed wywiezieniem.

[Czytaj artykuł Wojciecha Kujawy Powstanie w getcie warszawskim na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Polecamy materiały IPN:](#)

- [Terror, Holokaust, Represje. Społeczność żydowska pod władzą niemieckiego i sowieckiego totalitaryzmu na ziemiach polskich 1939-1945 - katalog publikacji IPN 2000-2025](#)
- [Materiały na stronie przystanekhistoria.pl](#)
- [Michał Wenklar, Kościół, Żydzi, jezuici. Wokół pomocy Żydom w czasie II wojny światowej](#)
- [Represje za pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej, red. Martyna Grądzka-Rejak, Aleksandra Namysło, Warszawa 2019](#)
- [Biuletyn IPN 6/2017 - Einsatz Reinhardt Zagłada Żydów](#)
- [Tragedia Żydów z getta warszawskiego - fotografie z Archiwum IPN](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Getto, II wojna światowa

Uroczystości